॥२९॥३०॥३१॥ इतिसभापर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेसप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥ ॥७॥ ततइति ॥१॥ अधर्मश्चेति वेदैकगम्यापरदेवताकृष्णोनतर्कगम्या तर्कबलेनतुतांप्रत्याचक्षाणस्यशाकल्यस्येवतवाधर्मोमहान्भवतीत्यर्थः यतःपारुष्यंचनिरर्थकं परूंषिपर्वाणिखंडाःभेदइतियावत् परूंष्येवपारुष्यं स्वार्थेष्यञ् तन्निरर्थकंस्वप्नगजवदर्थशून्यमाभासमात्रं पौरुषंचेतिपाठेपुरुषधर्मःकर्तृत्वादिःपौरुषं तदपिसुप्तिसमाध्यादौप्रत्यगात्मनिअदर्शनाद्रज्जूरगादिवदाभासमात्रं तत्राधिष्ठानभूतंआत्मवस्तुकृष्णएव निरधिष्ठानकभ्रमायोगात् कथापक्षेपारुष्यंदुर्वाक्यत्वं ॥ २ ॥ तच्चयोगबलेनैवभीष्मोवेदेत्याह न

क्लीबेदारक्रियायादृगंधेवारूपदर्शनं ॥ अरांज्ञोराजवत्पूजातथातेमधुसूदन॥२९॥ दृष्टोयुधिष्ठिरोराजादृष्टोभीष्मश्चयादृशः॥ वासुदेवोप्ययंदृष्टःसर्वमेतद्यथातथं॥३०॥ इत्युक्त्वाशिशुपालस्तानुत्थायपरमासनात्॥ निर्ययौसदसस्तस्मात्सहितोराजभिस्तदा॥३१॥ इतिश्रीमहाभारतेसभापर्वणिअर्घाभिह० शिशुपालक्रोधेसप्तत्रिंशोऽध्यायः॥ ३७॥ ॥७॥ ॥७॥ वैशंपायनउवाच ततोयुधिष्ठिरोराजाशिशुपालमुपाद्रवत्॥ उवाचचैनंमधुरंसांत्वपूर्वमिदंवचः ॥ १ ॥ नेदंयुक्तंमहीपालयादृशंवैत्वमुक्तवान्॥ अधर्मश्चपरोराजन्पारुष्यंचनिरर्थकं॥ २ ॥ नहिधर्मपरंजातुनावबुध्येतपार्थिवः ॥ भीष्मःशांतनवस्त्वेनंमावमंस्थास्त्वमन्यथा॥ ३ ॥ पश्यचैतान्महीपालांस्त्वत्तोवृद्धतरान्बहून्॥ मृष्यंतेचार्हणांकृष्णेतद्वत्त्वंक्षंतुमर्हसि ॥ ४ ॥ वेदतत्त्वेनकृष्णंहिभीष्मश्चेदिपतेभृशं॥ नत्वेनंत्वंतथावेत्थयथैनंवेदकौरवः॥ ५॥ भीष्मउवाच नास्मैदेयोत्यनुनयोनायमर्हतिसांत्वनं॥ लोकवृद्धतमेकृष्णेयोर्हणांनाभिमन्यते॥ ६॥ क्षत्रियःक्षत्रियंजित्वारणेरणकृतांवरः॥ योमुंचतिवशेकृत्वागुरुर्भवतितस्यसः॥ ७॥ अस्यांहिसमितौराज्ञामेकमप्यजितंयुधि ॥ नपश्यामिमहीपालंसात्वतीपुत्रतेजसा ॥८॥ नहिकेवलमस्माकमयमर्च्यतमोऽच्युतः॥ त्रयाणामपिलोकानामर्चनीयोमहाभुजः ॥ ९॥ कृष्णेनहिजितायुद्धेबहवःक्षत्रियर्षभाः॥ जगत्सर्वंचवार्ष्णेयेनिखिलेनप्रतिष्ठितं॥ १०॥ तस्मात्सत्स्वपिवृद्धेषुकृष्णमर्चामनेतरान्॥ एवंवक्तुंनचार्हस्त्वंमातेभूद्बुद्धिरीदृशी॥ ११॥

हीति परोधर्मः अयंतुपरमोधर्मोयद्योगेनात्मदर्शनमितियाज्ञवल्क्योक्तः यतस्तंभीष्मोवेदातोस्यवचस्यविश्वासोनकर्त्तव्यइत्यर्थः ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ अनुनयः नयोयुक्तिस्तामनुपश्चात्भवतीत्यनुनयोमननानंतरभाविध्यानंयोगइतियावत्सनास्मैअसंभावनायस्तायदेयः पक्षेअनुनयःकुपितप्रसादनं सगुणोपास्त्यभावादनधिकारिणेइत्यर्थः सांत्वनंशमं ॥ ६ ॥ तत्रमूढंमूढभाषयैववोधयेदितिन्यायेनशिशुपालमतमनुसृत्यैवकृष्णस्याधिक्यमाहद्वाभ्यां क्षत्रियइति ॥ ७ ॥ ८ ॥ इतोप्यधिकमाह नहीति त्रैलोक्यांतर्गतानांब्रह्मादीनामित्यर्थः ॥ ९ ॥ इदानींतनक्षत्रियेभ्यःऋषभाःश्रेष्ठाःहिरण्याक्षादयः वार्ष्णेयेसर्वंप्रतिष्ठितंविलीनं किंकनककुंडलन्यायेननेत्याह निखिलेनेति सत्यामपिकनकबुद्धौकुंडलबुद्ध्यनपायात् रज्जुसर्पन्यायेनैवेयंसंप्रतिष्ठा ज्ञानादेवतुकैवल्यमितिश्रुतेश्च पक्षांतरेतुब्रह्मणःकनकवत्परिणामित्वंकुंडलस्येवप्रपंचस्यक्रिययाप्रविलाप्यत्वंचस्यात् तथाचासंगोह्ययंपुरुषइत्यसंगत्वश्रुतेर्ज्ञानादेवेत्यवधारणस्यचव्याकोपइतिदिक् ॥ १० ॥ ११ ॥

Digitized by Google